

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 13. marta 2020. godine
Br. ref.:RK 1528/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI46/18

Podnosilac

**Behxhet Fejza, Ahmet Haxholli, Fehmi Shahini, Beqir Latifi i
Skender Llugiqi**

**Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova
Rev. br. 9/2018 od 29. januara 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Behxhet Fejza, Ahmet Haxholli, Fehmi Shahini, Beqir Latifi i Skender Llugiqi iz Glogovca, koje zastupa Ali Qosaj, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost rešenja Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 9/2018 od 29. januara 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda, kojim su, kako navode podnosioci zahteva, povređena njihova osnovna prava i slobode zagarantovana članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. stavovima 1. i 7. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Indivudualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 31. maja 2018. godine, Sud je na administrativnoj sednici usvojio izmene i dopune Poslovnika, koji je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo dana 21. juna 2018. godine i stupio na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, Sud se prilikom razmatranja zahteva, poziva na pravne odredbe novog Poslovnika na snazi.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 29. marta 2018. godine, podnosioci su dostavili zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud). Podnosioci zahteva su dana 3. aprila i 2. maja 2018. godine dostavili Sudu dodatna dokumenta i priložili punomoćja za svog pravnog zastupnika pred Sudom.
7. Dana 30. marta 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica Suda je imenovala i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani (članovi).
8. Dana 24. aprila 2018. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 16. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama Snezhani Botusharovoj i Almiru Rodriguesu. Dana 26. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama Altayu Suroyu i Ivanu Čukaloviću.
10. Dana 9. avgusta 2018. godine, predsednik Republike Kosovo je imenovao sudije Bajrama Ljatifija, Safeta Hoxhu, Radomira Labana, Remziju Istrefi-Peci i Nexhmija Rexhepija.

11. Dana 17. avgusta 2018. godine, predsednica Suda je odlukom G.J.R. ki46/18 imenovala sudiju Remziju Istrefi-Peci za sudiju izvestioca u ovom slučaju.
12. Dana 24. aprila 2019. godine, predsednica Suda je donela odluku o zameni Veća za razmatranje i umesto sudije Snezhane Botusharove u Veće za razmatranje je imenovan sudija Nexhmi Rexhepi.
13. Dana 16. januara 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je predložilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 10. februara 2005. godine, podnosioci su preko svog punomoćnika podneli Opštinskom sudu u Prištini tužbu protiv tuženih: 1. Energetska korporacija Kosova (EKK) i 2. D.D. "Kosovo ugalj" – Obilić zbog naknade neisplaćenih ličnih dohodaka u periodu 2003.- 2004. godine.
15. Dana 24. septembra 2009. godine, Opštinski sud u Prištini je rešenjem C. br. 1393/13 (rešenje se ne nalazi u spisima predmeta) rešio predmet na taj način što je utvrdio da je tužba podnosilaca povučena iz razloga što ročištu koje je bilo zakazano za 24. septembar 2009. godine nije prisustvovao zastupnik podnosilaca iako je bio uredno pozvan a svoje odsustvo nije opravdao, pri čemu protivnička strana nije tražila da se ročište održi i u odsustvu njihovog zastupnika.
16. Dana 24. septembra 2009. godine, zastupnik podnosilaca podneo je Opštinskom sudu u Prištini zahtev za vraćanje u pređašnje stanje sa obrazloženjem da nikada nije primio poziv za sudsko ročište od 24. septembra 2009. godine za koje je bilo predviđeno da bude održano pred prvostepenim sudom radi razmatranja tužbe koju su podneli podnosioci.
17. Dana 25. septembra 2009. godine, Opštinski sud u Prištini je rešenjem C. br. 30/05 odbacio kao nedozvoljen zahtev za vraćanje u pređašnje stanje.
18. Dana 12. oktobra 2009. godine, punomoćnik podnosilaca zahteva je izjavio žalbu protiv rešenja Opštinskog suda C. br. 30/05 zbog povrede odredaba Zakona o parničnom postupku (ZPP).
19. Dana 3. juna 2013. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem Ac. br. 5335/2012 usvojio žalbu kao osnovanu i vratio predmet prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje u skladu sa primedbama i sugestijama kao u rešenju.
20. Dana 13. marta 2014. godine, Osnovni sud u Prištini je u postupku ponovnog odlučivanja rešenjem C. br. 1393/13 odbio kao neosnovan zahtev punomoćnika podnosilaca zahteva za vraćanje u pređašnje stanje u tom parnično-pravnom predmetu.
21. Dana 22. aprila 2014. godine, zastupnik podnosilaca je izjavio žalbu protiv rešenja Osnovnog suda C. br. 1393/13 iako je u izreci rešenja (tačka II) bilo određeno da protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

22. Dana 25. septembra 2014. godine, Osnovni sud u Prištini - Opšte odeljenje - Građanski odsek je sam i van sudskog ročišta rešio predmet i rešenjem C. br. 1393/13 odbio žalbu kao nedozvoljenu.
23. Dana 7. oktobra 2014. godine i 9. oktobra 2014. godine, podnosioci su preko svog punomoćnika protiv rešenja C.br. 1393/13 izjavili žalbu Apelacionom sudu Kosova, zbog ozbiljnog kršenja odredbi Zakona o parničnom postupku, sa predlogom da se žalbe usvajaju kao dozvoljene i da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje.
24. Dana 6. novembra 2017. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem AC. br. 4060/14 odbacio, kao nedozvoljene, žalbe zastupnika podnosilaca zahteva.
25. Neodređenog datuma, podnosioci su preko svog punomoćnika podneli zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv rešenja Apelacionog suda AC. br. 4060/14.
26. Dana 29. januara 2018. godine, Vrhovni sud Kosova je odlučio povodom zahteva za reviziju i rešenjem Rev. br. 9/2018 odbacio, kao nedozvoljen, zahtev podnosilaca za reviziju.

Navodi podnosilaca zahteva

27. Podnosioci zahteva navode da su rešenjem Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 9/2018 od 29. januara 2018. godine, kojim je odbačena revizija za preispitivanje rešenja Apelacionog suda AC. br. 4060/14 od 6. novembra 2017. godine i rešenja Osnovnog suda C. br. 1393/13 od 13. marta 2014. godine, povređena njihova osnovna prava i slobode zagarantovana članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo.
28. Podnosioci svoj zahtev zasnivaju uglavnom na pogrešnoj primeni odredaba važećeg zakona, koje su, prema njihovim navodima, redovni sudovi selektivno primenili i uskratili im pravo na delotvornu žalbu kao i sudsku zaštitu prava zagarantovanih Ustavom.
29. S tim u vezi, podnosioci navode: *“Redovni sudovi svih instanci su ustanovili da stranke nemaju pravo na žalbu a ni na reviziju prema osnovanom rešenju (sa raznim obrazloženjima za ovu stvar), u spornoj činjenici od stranaka u postupku, a od koje činjenice zavisi okončanje, odnosno ne okončanje postupka prema tužbi podnetoj sudu, zaključujući da odredbe Zakona o parničkom postupku ne dozvoljavaju žalbu ni druge pravne lekove za proveru tačnosti ove činjenice, ustanovljene od prvostepenog suda”*.
30. Podnosioci zahteva tvrde da su sudske odluke međusobno protivrečne posebno u delu opisa pravnih pouka o korišćenju pravnog sredstva žalbe.
31. U vezi sa ovim, podnosioci tvrde da su sudovi dali različita obrazloženja navodeći da prema ovim obrazloženjima, za Vrhovni sud vanredno pravno sredstvo (revizija) *„se ne dozvoljava zato što stvar nije okončana, dok za Apelacioni sud, redovni pravni lek (žalba) se ne dozvoljava jer je stvar okončana (bavimo se istom građansko – pravnom stvari)”*.

32. Podnosioci zahteva takođe navode da „izreka rešenja Vrhovnog suda, takođe ne sadrži ni osnovne elemente koje treba da sadrži izreka, izbegavajući da se u istoj beleže tužene strane, datum podnošenja vanrednog pravnog leka i podaci rešenja pobijenih vanrednim pravnim lekom (broj i datuma pobijenih rešenja), koji čine izreku nerazumljivom, neizvršivom i ne ispitivajućom“.
33. Na kraju, podnosioci zahteva traže od Suda: i) da se ukine rešenje Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 9/2018 od 29.01.2018. godine, kojim je odbačena revizija za preispitivanje osporenih rešenja; ii) da se predmet uputi Osnovnom sudu vraćanjem u pređašnje stanje, kao i iii) da im se prizna pravo na žalbu na rešenje Opštinskog suda u Prištini C. br. 30/05 kojim je odbačen kao nedozvoljen zahtev za vraćanje u pređašnje stanje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 32. [Pravo na pravno sredstvo]

“Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način”.

Član 54. [Sudska zaštita prava]

“Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno”.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP

“Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu”.

ZAKON br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

VRAĆANJE U PREĐAŠNJE STANJE

Član 129.

“129.1 Ukoliko stranka ne ide uopšte na ročište ili izgubi rok za izvršenje neke parnične radnje i iz tog razloga izgubi pravo da kasnije izvrši parničnu radnju vezanu rokom, sud će dozvoliti ovoj stranci, po njenom predlogu, da kasnije izvrši tu radnju, ukoliko konstatuje da postoje opravdani razlozi koji se nisu mogli utvrditi a ni izbeći”.

129.2 Kada se dozvoli vraćanje na predhodno stanje parnični postupak se vraća na ono stanje na koje se nalazio pre nepoostupanja i poništavaju se sve odluke, koje je doneo sud zbog ne postupanja”.

Član 130.

“130.1 Predlog za vraćanje na predhodno stanje se podnosi sudu na kome je trebalo da se izvrši nedovršeni parnični postupak”.

Član 133.

“133.2 U vezi sa predlogom za vraćanje na predhodno stanje sud određuje ročište samo kada jednu takvu stvar stranka izričito predloži. Ukoliko činjenice na koje se oslanja predlog su svetski notorne, sud ne određuje ni u jednom slučaju ročište. Na ovaj način sud postupa i kada činjenice na koje se oslanja predlog su jasno neopravdane, ali i kada sud ima dovoljno dokaza u dosijeju predmeta za donošenje odluke prema predlogu za vraćanje na predhodno stanje.

133.4 Protiv rešenja kojim se odbija predlog za vraćanje na predhodno stanje se ne dozvoljava posebna žalba, osim kada se predlog podnosi zbog donošenja rešenja povodom odsustva tužene stranke sa sudskog ročišta”.

ŽALBA PROTIV REŠENJA

Član 206.

“206.2 Ukoliko se sa ovim zakonom izričito predviđa da se posebna žalba ne dozvoljava , prvostepeno rešenje se može pobiti samo putem žalbe koja se podnosi protiv odluke kojom se okončava procesuiranje stvari na prvostepenom sudu”.

REVIZIJA PROTIV REŠENJA

Član 228.

“228.1 Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv pravosnažnog rešenja kojim se završava postupak pred drugostepenim sudom. ”.

Član 409.

“409.1 Ukoliko na pripremnom ročištu ne dolazi stranka – tužilac iako je uredno pozvana, tužba se smatra da je povučena, osim kada tuženi zatraži da se sednica održi”.

Prihvatljivost zahteva

34. Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti propisani Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.
35. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] stavovi 1. i 7. Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

36. Sud takođe ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti koji su dalje precizirani Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi] i član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuju:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ”.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

37. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva ovlašćena strana, koja osporava akte javnog organa. Podnosioci zahteva su takođe naglasili prava i slobode za koje tvrde da su im povređene konkretnim sudskim odlukama, u skladu sa uslovima propisanim članom 48. Zakona i podneli su svoj zahtev u skladu sa rokom koji je određen u članu 49. Zakona.
38. Međutim, Sud mora dalje da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 39. [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koje, između ostalog, propisuje:

Pravilo 39. [Kriterijum o prihvatljivosti]

“(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

39. Sud podseća da je suštinsko pitanje koja se pojavljuje kao sporno tokom čitavog sudskog postupka činjenica da li je podnosiocima zahteva na zakonit način negiran zahtev za vraćanje u pređašnje stanje pošto se ovlašćeni zastupnik podnosioca nije pojavio na ročištu od 29. septembra 2009. godine, iako on tvrdi

da nikada nije na zakonit način pozvan na onom ročištu. Ročište od 29. septembra 2009. godine je bilo sazvano radi razmatranja tužbe podnosioca (zbog neisplaćivanja plata podnosiocima) i koje je okončano rešenjem Opštinskog suda tako što se tužba smatrala povučenom jer se ovlašćeni zastupnik tužitelja (podnosioca) nije pojavio na sednici i da nije opravdao njegovo odsustvo. Prema podnosiocima zahteva odbijanje zahteva za vraćanje u predašnje stanje je rezultiralo povredom člana 32. i 54. Ustava.

40. Sud podseća da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava: "*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom [...] tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*" (ESLJP), stoga, Sud, u pojedinačnim slučajevima kada razmatra navodne povrede ljudskih prava uzima u obzir sudsku praksu ESLJP-a, koja tumači odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), a u konkretnom slučaju člana 13. [Pravo na delotvorni pravni lek].
41. Sud naglašava da član 13. Konvencije garantuje dostupnost pravnog sredstva na nacionalnom nivou koje omogućava ostvarenje suštine prava i sloboda iz Konvencije u bilo kom obliku u kojem može biti predviđen u njihovom unutrašnjem pravnom poretku (vidi presudu ESLJP-a u predmetu *Gjyli protiv Albanije* od 29. septembra 2009. godine, st. 53).
42. Predmet obaveza država ugovornica prema članu 13. varira u zavisnosti od žalbe žalioca, ali u svakom slučaju, pravno sredstvo koje je propisano članom 13. mora biti "delotvorno" u praksi i u propisima (vidi, na primer, *Ilhan protiv Turske*, presuda od 27. juna 2000. godine, stav 97).
43. ESLJP je dalje naglasio da pravno sredstvo propisano članom 13. podrazumeva da njegovo ostvarivanje ne sme biti neopravdano sprečeno postupanjem ili nepostupanjem organa tužene države (vidi *Hasan i Chaush protiv Bugarske*, presuda ESLJP-a od 26. oktobra 2000. godine, stav 96).
44. ESLJP je u svojoj praksi u vezi sa članom 13. utvrdio da „*ipak delotvornost pravnog sredstva ne zavisi od izvesnosti povoljnog ishoda za podnosioca zahteva*" (vidi *Kudla protiv Poljske*, presuda ESLJP-a od 26. oktobra 2000. godine).
45. Sud naglašava da prema pravnoj praksi ESLJP-a, član 13. Konvencije jasno utvrđuje supsidijarni karakter Konvencije u odnosu na domaće zakonodavstvo kada je jasno utvrdio da svako kome je povređeno pravo zagarantovano EKLJP "*ima pravo na delotvorni pravni lek pred nacionalnim vlastima*". U tom smislu, pravilo supsidijarnosti se svrsishodno primenjuje i u ustavnom suđenju (vidi između ostalih predmete Ustavnog suda, KI158/18, podnosilac *Ajet Ajeti*, Rešenje o neprihvatljivosti od 13. aprila 2019, paragrafi 40-42; KI07/15, podnosilac *Shefki Zogiani*, Rešenje o neprihvatljivosti od 8 decembra 2016, paragraf 61).
46. Pravo na pravno sredstvo (član 13. EKLJP) samo po sebi nije autonomno pravo i ESLJP ga uglavnom razmatra u vezi sa nekim drugim pravom, na primer sa pravom na pravilno suđenje ili pravo na imovinu ili nekim drugim pravom (vidi, između ostalog, *Gjyli protiv Albanije*, citiran u tekstu iznad, tačka 3 i 4

operativnog dela presude). Samo puko pominjanje člana 54 Ustava [Sudska zaštita prava] od strane podnosioca zahteva, ne ponudivši potrebna obrazloženja i ne dostavljajući konkretne dokaze ne potkrepljuje navode o povredi člana 32 u vezi sa članom 13 EKLJP.

47. Sud prilikom ocene slučaja na ustavnim osnovama nalazi da podnosilac zahteva bi trebao da argumentuje to koje je Ustavom, odnosno Konvencijom zagarantovano pravo povređeno i onda da argumentuje da mu je uskraćeno pravo na izvršenje pravnog sredstva koje bi sprečilo ili bi omogućilo ponovno uspostavljanje te slobode ili tog prava. Samo pominjanje člana 54. Ustava [Sudska zaštita prava] od strane podnosioca u konkretnom slučaju bez davanja neophodnih objašnjenja i relevantnih dokaza ne opravdava navod o povredi člana 32. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP-a.
48. Sud dalje utvrđuje da tužba podnosioca zahteva podneta preko svog punomoćnika pred Opštinskim sudom radi naknade njihovih ličnih dohodaka nije razmotrena u meritumu jer prema obrazloženju tog suda ali i drugih sudskih instanci punomoćnik podnosioca nije prisustvovao ročištu na kojem bi se razmotrila tužba, a nakon toga su se naknadne odluke sudova bavile proceduralnim pitanjima u skladu sa važećim zakonom.
49. Punomoćnik je stalno tvrdio da nikada nije primio poziv za ročište i da je to razlog zašto je zahtevao vraćanje sudskog spora na pređašnje stanje.
50. Opštinski sud u Prištini je prilikom odbijanja zahteva za vraćanje u pređašnje stanje obrazložio da *“Po članu 133. 2 ZPP, u vezi sa predlogom za povraćaj u pređašnje stanje, sud određuje ročište samo kada jednu takvu stvar stranka izričito predloži. Ako su činjenice koje podržavaju predlog javno (notorno) znani, sud ne saziva sednicu u nijednom slučaju. Na ovaj način sud takođe postupa i kada su činjenice koje podržavaju predlog jasno neopravdane, ali i kada sud ima dovoljne dokaze u dosijeu predmeta za donošenje odluke po predlogu o povraćaju u pređašnje stanje. Pošto u konkretnom slučaju, u predlogu za povraćaj u pređašnje stanje, zastupnik tužitelja nije predložio sazivanje sednice u vezi sa predlogom a takođe pošto u konkretnom slučaju sud ima dovoljno dokaza u spisima predmeta kao što je otpremnica za ličnu dostavu primljena od strane zastupnika tužitelja dana 12.06.2009. god., sud u smislu navedene zakonske odredbe u vezi sa članom 133. 1 ZPP je odlučio kao u izreci ovog rešenja”*.
51. U nastavku Sud takođe utvrđuje da je nakon žalbi punomoćnika podnosioca zahteva, Apelacioni sud dana 3. juna 2013. godine, rešenjem Ac. br. 5335/2012, odlučio da se predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje zbog pogrešne primene zakona i da je nakon toga Osnovni sud je pri razmatranju predloga za vraćanje u pređašnje stanje i shodno preporukama Apelacionog suda, dana 13. marta 2014. godine, odbio kao neosnovan predlog punomoćnika podnosioca zahteva za vraćanje u pređašnje stanje i obrazložio da: *“Pošto ovlašćeni tužitelja i na održanoj sudskoj sednici nije pružio neki dokaz ili eventualno nije predložio izvođenje nekog dokaza – bilo veštačenjem grafologije za utvrđivanje stavljenog potpisa na otpremnici za ličnu dostavu prilikom poziva na sednicu od 24.09.2009. god. ili saslušanjem u svojstvu svedoka otpremničara ovog suda prilikom dostave poziva, iako je imao jednu*

takvu proceduralnu mogućnost, dakle nije učinio pouzdanim sudu da stavljen potpis u otpremnici nije njegov... za sud (iz otpremnice za ličnu dostavu) je utvrđena činjenica sa je ovlašćeni tužitelj bio pozvan na redovan sudski način”.

52. *Žalba punomoćnika podnosilaca zahteva (uložena uprkos toga što je u tački II izreke osporenog rešenja jasno bilo određeno da „protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba“) je razmotrena od strane Osnovnog suda i odbačena dana 25. septembra 2014. godine, sa obrazloženjem da je “odredbom iz člana 133.4 ZPP-a predviđeno da protiv ovog rešenja nije dozvoljena posebna žalba...”.*
53. *Apelacioni sud Kosova je rešenjem AC. br. 4060/14 od 6. novembra 2017. godine, odbacio kao nedozvoljene žalbe zastupnika podnosilaca zahteva i obrazložio sledeće: “U konkretnom slučaju ovlašćeni tužilačke strane, nije podneo žalbu protiv odluke kojom je okončan postupak stvari u prvostepenom sudu – odnosno rešenja C. br. 1393/13 od 24.09.2009. godine kojim rešenjem je smatrano da je povučena tužba tužitelja, nego protiv rešenja C. br. 1393/13 od 13.03.2014. godine, kojim rešenjem je odbijen predlog ovlašćenog tužilačke strane za povraćaj u pređašnje stanje jer nije dozvoljena posebna žalba”.*
54. *Konačno, Vrhovni sud Kosova je kada je odlučio o zahtevu za reviziju i odbacio ga kao nedozvoljen rešenjem Rev. br. 9/2018, obrazložio da: “U odredbi člana 228.1 ZPP, je predviđeno da stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se okončava sudski postupak drugog stepena.”*
55. *Vrhovni sud je dalje obrazložio: “Rešenjem drugostepenog suda kojom je odbijena kao nedozvoljena žalba podneta protiv rešenja prvostepenog suda, kojim je odbijen predlog za povraćaj u pređašnje stanje ovlašćenog tužitelja, nije dozvoljena revizija iz činjenice da nemamo odluku pravosnažnog oblika u smislu člana 228.1 ZPP”.*
56. *Na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da su podnosioci imali na raspolaganju pravna sredstva predviđena zakonom (tužba, žalbe i zahtev za vraćanje u pređašnje stanje), da je svako pravno sredstvo koje su koristili podnosioci-njihov zastupnik razmotreno od strane nadležnih sudova i da podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže da su ta sredstava bila nedelotvorna. Na protiv, pravna praksa redovnih sudova je dokazala da je žalba, kao redovno pravno sredstvo delotvorno u pravnom sistemu Kosova i da se delotvornost pravnog sredstva ocenjuje u zavisnosti od okolnosti predmeta što u konkretnom slučaju podnosioci zahteva kontinuirano primenjivali pravna sredstva, kako ona redovna, tako i vanredna, i da su podnosioci zahteva dobili odgovor od sudova svih instanci.*
57. *Tim više Sud utvrđuje da shodno sudskim odlukama koje su deo predmeta, bili su upravo podnosioci (njihov zastupnik) oni koji nisu prisustvovali sudskoj raspravi i da su sudovi ustanovili da je on bio redovno pozvan, dok je sam podnosilac u svom zahtevu naglasio da je „svestan činjenice da nadležnost Ustavnog Suda da utvrdi da li je on primio sudski poziv i da li je potpis na povratnici njegov ili nije“.*

58. Sud dalje naglašava da ustavna kontrola koju vrši ovaj Sud nad sudskim odlukama je ograničena samo u cilju zaštite ustavnih prava pojedinca. Problemi tumačenja i primene zakona radi rešavanja konkretnih slučajeva ne predstavljaju ustavnu nadležnost, ukoliko i u meri u kojoj nisu praćeni povredom ustavnih prava i načela (vidi, , rešenje Suda u slučaju KI47-48/15 od 12. marta 2015. godine, podnosioci zahteva *Beqir Koskoviku i Mustafë Lutolli*).
59. Shodno tome, Sud primećuje da se podnosioci zahteva prosto ne slažu sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Ipak, nezadovoljstvo podnosilaca zahteva ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi predstavljati argumentovanu tvrdnju o povredi ustavnih prava (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine; vidi, rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda u slučaju KI25/11, podnosilac zahteva *Shaban Gojnovci*, od 28. maja 2012. godine, stav 28, vidi, takođe, slučaj KI56/17, podnositeljka zahteva *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 42).
60. Sud dalje ističe da je identičan stav u vezi sa pitanjem prava na pravna sredstva kada su žalbe podnosilaca zahteva odbijene od strane redovnih sudova zbog procesnih pitanja, zauzeo i u slučaju KI200/18 i da ne nalazi za shodno da odstupi od tog stava u konkretnom slučaju (vidi rešenje o neprihvatljivosti u slučaju KI200/18 od 4. septembra 2019. godine, st. 36).
61. Stoga, na osnovu svega napred navedenog, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva imali dovoljno mogućnosti da pred redovnim sudovima predoče sve navode o povredi njihovih ustavnih prava. Pored toga, Sud smatra da su odluke redovnih sudova obrazložene i da postupci, gledano u celini, nisu bili na bilo koji način nepravični ili proizvoljni (vidi predmet ESLJP-a *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, presuda od 30. juna 2009. godine).
62. U vezi sa pitanjem pokrenutom od strane podnosilaca da su redovni sudovi propustili da razjasne pitanje koje se tiče tačne terminologije žalbe i posebne žalbe utvrđene zakonom, Sud je dosledno naglašavao da tumačenje zakona, njegova primena u konkretnim slučajevima, kao i ocena činjenica i okolnosti u konkretnim slučajevima nisu njegova nadležnost i da su to pitanja koja razdvajaju nadležnost redovnih sudova od nadležnosti Ustavnog suda. Takođe, Sud naglašava da je pitanje određivanja pravnih instituta žalbe uključujući i ocenu njihove dozvoljenosti ili nedozvoljenosti nadležnost redovnih sudova a ne Ustavnog suda.
63. Podnosioci su takođe tvrdili da „*Izreka rešenja Vrhovnog suda, takođe ne sadrži ni osnovne elemente koje treba da sadrži izreka, izbegavajući da se u istoj beleže tužene strane, datum podnošenja vanrednog pravnog leka i podaci rešenja pobijenih vanrednim pravnim lekom (broj i datuma pobijenih rešenja)*“. U vezi sa s tim, Sud utvrđuje da rešenje Vrhovnog suda nije nejasno i da su sve podatke o kojima podnosioci tvrde da nedostaju (kao što su strane u sporu, pobijene odluke itd.) deo rešenja Vrhovnog suda, kako u izreci rešenja tako i u obrazloženju.

64. Sud dalje utvrđuje da podnosioci nisu argumentovali u kojim okolnostima je povređena odredba člana 54. [Sudska zaštita prava] osim što su u opštem smislu tvrdili da su uskraćena njihova prava. U takvim okolnostima kada nije jasno precizirano kojom radnjom ili odlukom je povređeno ustavno pravo, Sud ne može utvrditi da je navodno pravo povređeno.
65. U zaključku, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama jer podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao i obrazložio svoju tvrdnju o povredi prava zagarantovanih Ustavom i Konvencijom.
66. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i da se u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika mora proglasiti neprihvatljivim.

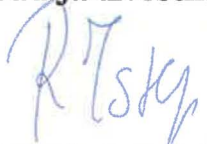
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 20. Zakona i pravila 39 (2) Poslovnika, dana 16. januara 2020. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

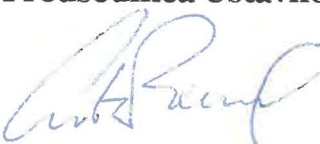
- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi -Peci

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi